

Сонце. Мудро говорите, мої помічниці. Бачу, є ще трохи сили в Зимі з Морозом. Дозволимо їм закінчити своє царювання.

Літо. Що ж, бувайте, люди добрі! Розвеселило я вас трохи, теплом порадувало. Але йду, не прощаючись, бо незабаром не в гості прибуду, а на царювання. А поки що дозволяю вам погратись трішки з зимою, щоб не сумувала.

Під мелодію пісні «Морозець» (сл. Г. Бойка, муз. Б.Фільц) виходять Сонце, Літо, Осінь і їхні сини-місяці, дівчатка-весняночки.

Зима (береться руками в боки). Ану, мої помічники, повертайтеся до мене!

Боязко з'являються Дід Мороз, Завірюха, Іній, Сніг.

Іній. Нехай ще Зима в нашій краї
На санчатах роз'їжджає.
Сніжок сипле без упину,
Вже засипав всю долину.

Завірюха. Де не гляну я надворі –
Всюду бачу білий колір.
Сніг січе без престанку,
Зима трудиться ще зранку.

Дід Мороз. І мороз не угаває,
Йому вітер помагає.

Сніг. Ой, мети, ой мети,
Зимонько, снігами,

І приходь ти до нас
З віршами й піснями.

Усі учасники свята виконують пісню на сл. Л. Глібова, муз. Я. Степового «Зимонько-снігуронько».

Зима. Дякуємо всім за таку пісню!

1 дівчинка. Ой, прийди, весна, ой, прийди, красна,
Принеси до нас тепле літечко!

2 дівчинка. Принеси до нас густі дощі,
Густі дощі, шовкову траву.

3 дівчинка. Ой, прийди весна, ой, прийди, красна,
Та пригрій поля, щире сонечко!

4 дівчинка. Зі святом вас, дорогі друзі!

5 дівчинка. Зі Стрітенським святом вітаємо! Щастя, здоров'я вам і ранньої весни!

Учні беруть до рук дитячі музичні інструменти – дзвіночки, трикутники, акомпанують собі, виконуючи пісню «Сонячні краплини» (сл. І. Вахрушевої, муз. С. Сосніна).

ЛІТЕРАТУРА

1. Король О. В. Методика викладання українського народознавства в школі : навчально-методичний посібник. – К. : ІЗМН, 1998. – 368 с.

2. Скуратівський В. Місяцелік. Український народний календар. – К. : Мистецтво, 1993.

3. Ой за гаєм, гаєм : українські народні пісні в легкій обробці для фортепіано. – К. : Музична Україна, 1993. – 48 с.

УДК 37.036.5

ВПРОВАДЖЕННЯ МИСТЕЦТВА ОРИГАМІ В ОСВІТУ: МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Лариса Осадчук,

керівник Київського клубу орігамі, керівник гуртка орігамі гімназії № 109 (м. Київ)

У статті автор розкриває можливості впровадження орігамі в освіту, наводить приклади арт-терапевтичного ефекту використання орігамі в практиці психолога й педагога.

Ключові слова: орігамі, дизайн, арт-терапевтична функція орігамі.

Старовинне японське мистецтво орігамі – складання різноманітних фігурок із паперового квадрата без застосування ножиць і клею, розкриває все нові можливості застосування в різних сферах сучасного життя. Орігамі називають «технологією XXI століття» і використовують у конструюванні, математиці, архітектурі, технічному та художньому дизайні, педагогіці та арт-терапії.

Орігамі несе в собі потужний потенціал для всебічного розвитку людини: її логічного та образного мислення, пам'яті, концентрації уваги, вміння спілкуватися, формування естетичного смаку, інтелекту загалом. Даний вид діяльності здавна був тісно пов'язаний з вихованням дітей у сім'ї та набув іще більших можливостей у наш час завдяки новим формам і методам його застосування.

Проста техніка складання доступна практично кожному, незважаючи на вік та рід занять. Засновник дитячих садків, славетний німецький педагог та освітянин Фрідріх Фребель ще двісті років тому підкреслював позитивну роль оригамі в ознайомленні дітей з азами геометрії та розвитку їхнього творчого потенціалу. Захоплювались мистецтвом оригамі Л. Керол та Л. Толстой.

У середньовічній Японії оригамі відіграло роль своєрідної символічної мови. Освічені люди, аристократія повинні були володіти цим мистецтвом, що давало змогу спілкуватися без слів. *Жабка* була символом побажання нової зустрічі, *журавлик* – символ щастя та довголіття тощо. Самураї вміли так складати листи в техніці оригамі, що непосвячений не міг навіть розкрити їх.

У наш час оригамі виявляє свій потужний науковий потенціал і дедалі ширше застосовується в практичній психології, арт-терапії та педагогіці. Зараз розвивається цілий напрямок – оригаметрія, де паперовий аркуш використовують для розв'язання задач та доведення теорем. У Росії оригаметрією займається викладач з Омська С. Білім. Вона є організатором щорічних заочних олімпіад з оригамі, автором навчальних програм. Заняття цим видом діяльності сприяють розвитку гнучкого мислення, врівноважують роботу обох півкуль мозку, підвищують рівень інтелекту загалом; розвивається дрібна моторика пальців, покращується мовлення. Діти стають більш впевненими у своїх силах, навчаються спілкуватися, в них знижується рівень тривожності. Таких висновків дійшли оригамісти з Ростова-на-Дону, психологи за фахом, К. та Ю. Шумакови (їхній сайт з оригамі був визнаний кращим у світі). Арт-терапевтичний ефект оригамі під час роботи з пацієнтами психічних лікарень, онкохворими, інвалідами слуху, зору, опорно-рухової системи був описаний більше 15 років тому в матеріалах Першої міжнародної конференції «Оригамі в педагогіці й арт-терапії». За свідченням лікарів різних спеціалізацій, заняття оригамі змінюють на краще якість життя хворих, поліпшують їхній психологічний стан, допомагають забути горе та біль.

Оригамі діє й у таких випадках, коли інші методи безсилі, наприклад, при налагодженні контактів лікаря з хворими на аутизм. Описаний випадок із практики лікаря-психіатра в роботі з аутизмом у дорослої людини: складена на очах хворого паперова фігурка стала тим тонким місточком, що допоміг вивести його зі стану байдужості й зацікавити процесом. Оригамі в руках педагога, психолога, лікаря стає «чарівною паличкою», здатною вирішувати найскладніші проблеми навчання

та спілкування. Це прекрасний вид інтелектуальної гри, де відбувається робота глибока й результативна.

Ці висновки можуть стати в пригоді й у повсякденному житті в сім'ї: для організації цікавого дозвілля здорових дітей і для усунення психологічних розладів.

В оригамі є можливість поєднання різних методів та прийомів, що використовуються в інших видах арт-терапії, таких, як ігротерапія (складання рухомих фігурок та ігри з ними), казкотерапія (вигадування історій та складання фігур, яке супроводжується розповіддю казки), терапія засобами лялькового театру (пальчиковий ляльковий театр оригамі або паперовий театр на столі), кольоротерапія. І всі ці прийоми потребують лише квадратів паперу та базових знань з оригамі, доступних кожному.

Оригамі – дуже корисне й захоплююче заняття для дошкільнят і молодших школярів, – саме в цьому віці воно має великий вплив на формування гнучкого мислення, розвиток дрібної моторики пальців та пов'язаний із цим розвиток мови, сприяє спілкуванню дітей. У ранньому шкільному віці важко переоцінити значення оригамі як різновиду ручної праці, що не потребує особливих витрат і сприяє формуванню естетичного смаку, дає змогу у формі гри або казки знайомитися з основами композиції й розвивати відчуття кольору. Для дітей середнього шкільного віку оригамі відкриває цілий світ ігрової стихії. Це й різноманітні рухливі моделі, з якими можна влаштовувати веселі естафети та змагання, і головоломки, фокуси, а також можливість створити свій власний ляльковий театр або виготовити костюми й маски для карнавалу. Оригамі відкриває безмежні творчі горизонти й для старшокласників, залучаючи їх до створення авторських проєктів, таких наприклад, як «Оригамі на святковому столі», «Дизайн приміщення до свята», «Одяг у стилі оригамі», «Оригамі та геометрія», «Ігротека оригамі» та інших. Такі авторські розробки можуть бути актуальними в роботі Малої Академії Наук і стати своєрідним містком до майбутньої професії. Оскільки оригамі використовують у своїй професійній діяльності педагоги, психологи, арт-терапевти, конструктори, дизайнери і математики, – воно супроводжує людину і в її дорослому житті. А для людей літнього віку оригамі є джерелом здоров'я, довголіття і, звичайно ж, цікавого дозвілля.

Усі ці напрямки роботи відображені в Програмі гуртка оригамі (автори Осадчук Л. А. та Корнієнко В. Г.), що була затверджена Міністерством освіти та науки України й вийшла у збірці «Програми з позашкільної освіти. Науково-технічний напрям, випуск 1» (К. : Грамота, 2007). Оригамі часто поєднують з декоратив-

но-прикладним мистецтвом, паперовою пластикою, оскільки моделі й композиції здебільшого нагадують об'єкти цього напрямку (квіти, тварини, різноманітні «корисні» дрібнички: коробочки, капелюшки тощо), хоча за природою своєю вони належать до науково-технічного виду творчості (складання відбувається за схемами, уздовж геометричних ліній, згідно з певними правилами й законами). В оригамі математика (точніше, геометрія) говорить мовою гармонії, породжуючи безліч витончених форм, що вражають своєю красою. Тож старовинна техніка конструювання з паперового квадрата без застосування ножиць і клею, може стати в пригоді сучасному вчителю образотворчого мистецтва, інженеру-конструктору або дизайнеру, даючи змогу втілити творчу ідею в такий оригінальний спосіб.

Закони композиції, поняття про ритм і співвідношення кольорів, формотворення, евристичне мислення і смак до винаходу авторських моделей – усе це простір оригамі. Неоціненним в оригамі також є його дидактичний потенціал: складання відбувається послідовно, крок за кроком; необхідною умовою є точність і охайність; попередній згин служить сходиною для наступного. Якщо десь з'явилася неточність, треба зробити крок назад і виправити помилку, – інакше фігурка вийде деформована. Якщо скласти рухливу модель неохайно (жабку, що стрибає; ворону, що каркає), вона не буде «працювати» і т. д. Важливою рисою оригамі для використання його в педагогіці є його позитивний вплив на емоційний стан учня: оригамі підвищує впевненість у власних силах, знижує почуття тривоги та агресії, гармонізує психіку людини. Мистецтво оригамі варте того, щоб про нього знали більше й ширше застосовували у своїй діяльності фахівці різних напрямків, які

працюють у галузі освіти, а також батьки, зацікавлені в гармонійному розвитку своєї дитини. Та краще один раз побачити, ніж сто разів почути, а ще краще скласти фігурку власноруч. Тож, почнімо!

Санбо

